

PROJEKTLEDARE: SOFIA ERIKSSON
BESTÄLLNINGNUMMER: 103821TV 3

JUSTITIA 2 - ARBETS RÄTT

Om programmet

Vad har man för rättigheter på arbetsmarknaden? För långa arbetspass, för låg lön eller utsatt för sexuella trakasserier. Unga med tillfälliga jobb är speciellt utsatta. Dona Hariri träffar juristen Sofie Rehnström som är expert på arbetsrätt. Hon berättar om vilka rättigheter man har och hur man ska gå tillväga om man blir utnyttjad. Vi får även tips på vad man ska tänka på innan man börjar jobba. Panelen pratar om svartjobb och var gränsen går mellan sexuella trakasserier och ett dåligt skämt.

Ord och begrepp som tas upp i programmet

- övertid
- lönespecifikation
- arbetstid
- lön
- arbetsmiljö
- arbetsrätt
- Arbetsmiljöverket
- facket/fackförening
- arbetstagare
- arbetsgivare
- kollektivavtal.
- anställningsavtal
- provision
- ob
- a-kassa
- pensionsavsättning
- försäkringar
- sexuella trakasserier

Kommer du ihåg?

1. Vilken regel är det som arbetsgivare oftast bryter?
2. På vilket sätt blir ofta ungdomar utnyttjade i arbetslivet?
3. Hur kan man bevisa att man blivit felaktigt behandlad på jobbet? Vad är viktigt att tänka på?
4. Vad innebär det att provjobba? Är det lagligt?
5. Vilka regler kring arbetstid finns det för unga mellan 15 och 18 år?
6. Vad är ob för någonting? Vad är det en förkortning för?

7. Vad är kollektivavtal?
8. Vad innebär det att man jobbar svart? Vilka risker finns det med det?
9. Vad berättade Christopher O'Reagan om hur var det på 1700-talet vad det gäller arbetsrätt?
10. Hur kan sexuella trakasserier ta sig uttryck? Vart vänder man sig för att anmäla det?

Diskutera och tänk vidare

1. Varför kan det vara känsligt att prata lön med folk på jobbet, tror du?
2. Varför är unga extra utsatta på arbetsmarknaden, tror du?
3. Varför jobbar en del svart, tror du? Försök komma på tre orsaker. Vilka konsekvenser kan det få – för samhället och individen?
4. Hur avgör man om något är sexuella trakasserier eller inte? Varför tror du inte att alla trakasserier blir anmälda?
5. Att få lön för sitt arbete är självklart. Men finns det fler anledningar till varför man arbetar? Lista så många anledningar du kommer på och rangordna dem – från viktigast till minst viktig.
6. Hur tror du att konjunkturen kan påverka arbetslivet?
7. Hur tror du att arbetslivet i Sverige kommer att se ut om fem år? Tio år? 25 år?
8. Ungdomsarbetslösheten är hög i många länder. Försök komma på några förslag på hur ett samhälle skulle kunna göra för att minska den.

Ta reda på mer

1. Läs jobbannonser. Vad frågar arbetsgivarna efter? Vad verkar vara viktigt - kunskaper, egenskaper, utbildning, erfarenhet..? Hittar du några företag som inte verkar ha kollektivavtal?
2. Gå in på Arbetsmiljöverkets hemsida. Sök efter vilka råd och tips det finns där till ungdomar som just börjat jobba. Läs även pdf-tidningen *Knäcket* som finns där. Vilka råd fick du i programmet Justitia? Skriv ihop en lista med några korta råd till dig själv utifrån dessa källor. Vad ska du tänka på när du får ett jobb? Jämför din lista med en kompis.

Använd det du lärt dig

Utgå ifrån något av dessa fall.

- Pelle har jobbat övertid en hel månad men inte fått betalt för det.
- Juan blir sexuellt trakasserad av sin chef.
- Anna vet att chefen ser allt hon gör på jobbet – genom kameraövervakningen som finns överallt i hela butiken.
- Aischa provjobbar i en vecka för att chefen ska se om hon passar för jobbet. Då får hon inte betalt.

Välj en av följande uppgifter.

- Skriv en novell om något av fallen. Använd så många ord som möjligt av begreppen i rutan ovan. Skriv två olika alternativa slut på novellen – ett bra slut och ett dåligt. Vilka faktorer påverkar hur det går?

- Jobba ihop 2-3 stycken. Gör ett rollspel om någon/några av de olika situationerna ovan. Pröva att göra olika slut på rollspelen.